

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvost sta na mestnem trgu št. 10.

O koralnem petju mašnikovem pri altarji.*)

Prvi bogoslužna dejanja izvršuje ter sè svojim petjem (intonacijo) kor, ki ljudstvo namestuje, spodbuja, vdeleževati se jih v duhu cerkvenem.

Petje mašnikovo pri altarji je toraj bistven in gotovo najimenitniši del liturgičnega petja ter zavoljo svojega visokega pomena in vpliva vsega pomisleka vredno. Treba toraj vedeti kakošno da ima prav za prav to liturgično petje biti in v tem oziru obračamo pozornost na sestavek v Stehlejevem jako dobro uredovanem listu „Chorwächter“, ki ima o koralnem mašnikovem petju to-le:

I. Prvi zahtevi, ki jo stavimo na dobro koralno petje, zamore vsak klerik (duhoven) pri nekoliki pazljivosti in vaji zadostovati, in ta je: pravilno izrekovanje latinščine. Lepo ter pravilno latinsko govoriti je mogoče tudi tistemu, ki nema dobrega muzikalnega posluha. A ravno v tem oziru se nahaja največ razvad in napak. Vse mogoče razvade ter samovoljno izrekovanje in naglaševanje se tū šopiri, tako da je časih le težko še latinščino spoznati.

a) Ozir „vokalizacije“ (izrekovanja samoglasnikov) čujejo se pogostoma prečudne napake in pokveke, n. pr.: *Vere dignom et jostom est — Per omniae saccolae saecolorum*. Toraj o za u, ae ali e za a i. t. d.

Vokalizacija bodi vedno natorna, čista in jasna. A naj se izgovarja z dovolj odprtimi ustmi, glasí naj se, kakor n. pr. v besedi: *amen* ne *omen*. E bodi čist in jasen, ne bližajoč se samoglasniku i (*dicentes*, ne *dicentis*). I bodi gladek in čist, ne e (*sene*, *fene*, *decentes*). O naj se ne preliva v a, u ne v o, kakor se pogostoma čuje.

Tako naj se tudi dvoglasniki čisto ter samonasebno izgovarjajo. V latinskih besedah se eu, ei vsigdar ločeno izgovarjata (e-i, e-u), le v grških besedah sta stopljena. Prav rad se pri dvoglasnikih vmes vrine j, n. pr. *Dejus*, nam. *Deus*, *mejus*, nam. *meus*, kar pa ni prav, ne lepó.

Z dobro vokalizacijo dosežemo blagoglasnost, obilen obseg ter gibčnost glasú in celo na sebi borni in nelepi glasovi čujejo se vse drugač, veliko

*) Iz „Zbirke cerkvenih določb“, izdalo salzburško cecilijansko društvo.

lepše in dostojnejše vsled lepe in pravilne vokalizacije. Lepega glasú si ne more vsak dati, a lepo govoriti zamore vsakdo. Vokalizacija je dana le človeškemu glasu, tako tudi

b) „artikulacija“, ki se s čistim ter razločnim izrekovanjem soglasnikov dosega. Artikulacija še le glasí v jezik povzdigne, ter neizmerno veliko k njega lepoti pripomore; podeli mu življenje, svežost in moč. Od nje je odvisna umetnost zlogov in besedi, od nje *legato*, *marcato*, *sforzando* i. t. d. Prav mnoge razvade se nahajajo tudi v tem obziru, n. pr. nelepi št, šp, namesto st, sp (*spiritus* ne *špiritus*, *spes* ne *špes*). Velikrat se soglasniki po nepotrebnem vstavljajo, n. pr. h. — *Dohominus*, *vohobiscum*, *sachaeula*; često se besedam nelepo doneči n ali m predstavlja n. pr. *n'omnipotens*, *n'amen*, *n'Dominus*, *n'qui vivis n'et regnas*. V naj se čisto izgovarja, ne kot f, kot imajo zlasti Nemci navado, n. pr. *afe*, nam. *ave* i. t. d. S pomočjo dobre artikulacije naj se soglasniki vselej razločno in umevno izrekujejo. Na razloček med mehкими in trdimi, prostimi in podvojenimi soglasniki naj se dobro pazi. Soglasniki na koncu besedi naj se krepko izgovarjajo. Čista in ostra artikulacija je tolikanj bolj potrebna, ako je prostor, v katerem se poje, velik, ker se v obširnem prostoru glas polagoma razdoní in upade.

c) Jako velike pomembe je pri petju tudi prozodija, akcentuacija ali naglaševanje. Ta podeli izgovarjanju ritem, podeli življenje posamični besedi ter izrazu misli v stavku. Dobra akcentuacija je že sama na sebi pol glasbe.

V tem oziru se nahaja pregreškov velikih brez števila. Kolikrat se sliši: *Dominoos vobiscoom*, *per omniaa saeculaa* i. t. d.

Pravo akcentuacijo zljajšati nahajajo se v misalih ter drugih koralnih knjigah akcenti (povdarki) večjidel zaznamovani, kar naj se ne smatra za nepotrebno. K tem pomni še to-le: 1. Akcent nema biti samo mehanično poostrenje zlogovo, marveč izraz globokega čutila, pravi dih duše. 2. So povdarki, pri katerih se zlogi bolj podaljšajo, n. pr. *věre*, *dignum*, *salutare*; pri drugih se zlogi le bolj ostro ter krepko izgovarjajo, n. pr. *justum*, *semper*. 3. Ako tudi pa se povdarjeni zlogi bolj odlikujejo, se nepovdarjeni, kratki zlogi vendar ne smejo preskakovati ali požirati, marveč se morajo izgovarjati razločno, enakomerno in — lahno. 4. Pri petji naj se nikdo ne dá zapeljati visokim ali dolgim notam, ali tudi daljši vrsti not, da bi preziral pravila naglaševanja; n. pr. ako na nenaglašen zlog pride višji ton, ali daljša vrsta not, ne sme se zato nikakor povdariti, ampak mora se lahneje ter gladko peti.

d) Slednjič moramo omeniti še ricitacije t. j. razvrščenja več besedi.

Vsaka beseda se mora razločno — kot celota zase — izrekati. Po vsaki besedi sme zatoraj mala cezura nastopiti, ki pa ne dela prenehljeja, ampak se čuti le toliko, da je konec besede naznanjen. V misalih nahajajo se med notami po vsaki besedi večjidel male črte, ki na to pravilo opozorujejo. Ni toraj dobro, ako si več besed sledí tako, da so videti le ena beseda. Hlastno prsanje je ravno tako nevredno in nedostojno, kakor čezmerno šopirjenje in prevelika počasnost. Kakor pri dobri deklamaciji, tako je treba tudi pri petju besedo, ki poglobitno misel v stavku izraža, povdarjati.

Ločila se po svojem pomenu podružujejo ter prouzročajo po svojej veljavi večji ali manjši odihljaj.

Kdor hoče lepo izgovarjati, mora slednjič tudi lastnijo latinskega jezika dobro poznati. Krepkost, odločnost, samosvest, toliko da ne ošabnost, poleg noblese in elegance Rimljanove se je tudi njegovemu jeziku globoko vtisnila. S tem pa, da se je latinščina v cerkveni jezik povzdignila, se je še bolj povečala, da – posvetila. Postala je jezik še veliko bolj obširnega ter vzvišenelega svetovnega kraljestva, službeni jezik pri najsvečanejšem, najsvetejšem častilnem dejanju. Zato mora latinsko govorjenje in petje v cerkvi biti vsekoli častljivo, polno vzvišenosti ter svete resnobe, prosto vsake lahkomišelnosti ter malomarnosti. Biti ima z eno besedo najbolj vzvišen jezikovni izraz svetih misli in čutil.

Ko pa muzikalno stran altarnega petja prerešetavamo, ne more nam biti namen, podajati popolen razkaz ali obris ozir tvarine ter pouka njegovega.

To se zamore le po ustmenem poduku v petju zgoditi. Tudi nas pomanjkanje notnih znamenj (tipov) znatno ovira, kajti namesto teh se moramo poslužiti črk postavljenih nad tekst. Tudi pričakujemo pri vsakem že naprej splošno znanje koral ter se zadovolimo s tem, da nekatera najvažnejša načela navedemo, in opiraje se na le-ta instruktivne opombe pridenemo.

1. Koral je dijatoničen, t. j. melodija se pregiblje v natorni tonovi lestvici brez vsacega zvikanja ali znižanja tonov, razen ako se je treba tritona (intervala 3 celih tonov) ogniti. Ravno tako se koral skrbno ogiblje vseh intervalov, ki imajo v sebi kaj petju nasprotnega, ali premehkega (triton, velika seksta in septima). Tega ostrega dijatoničnega pravila se vsi odlični koralisti strogo držé; ono leži v bistvu koral, in le tako ohrani ta značaj starih tonovih načinov.

2. Koral ni umerjen, je brez takta, ritmično čisto prost. Ritmična različnost ravna se nekaj po prozodiji, nekaj po misli, ki je tekstu lastna, in nekaj po značajni vsakratne liturgične svečanosti.

3. Deli koralne melodije so syllabični ter neumatični oddelki. Ako na vsak zlog le ena nota pride, je petje syllabično. Syllabične note so poglavitne točke v razpeljavi melodije. Nanje se lahko naslanjajo manje ali večje vrste not, tako imenovane „neume“, ki kot olepšave poglavitne dele vežejo, kakor okraski pri arhitektonični zgradbi. Kot poglavitni deli imajo syllabični odstavki vselej poglavitni povdarek ter poglavitno veljavo, tako ozir časa kot ozir tonove moči, ko pa se „neume“ kolikor mogoče nalahko ter gladko proti koncu s čemdalje manjšim povdarkom pojo.

4. Sklep melodičnega stavka, ki je večjidel z dvema poprečnicama preko notnih črt zaznamovan, je treba po navadi zategati ter zadržavati. Ako se koral tako poje, ohranil bo pri vsej gibčnosti in lahkoti častljivost svojo.

5. Na dolžino not (*longa*, *brevi*s in *semibrevis*) se ni strogo ozirati, gledati je bolj na prozodijo.

6. Ker v koralni pisavi tonova višina, v kateri se ima koral peti, ni naznanjena, naj si jo pevec vselej po obsegu svojega glasu sam izvoli. Toda jemlje naj pri tem ozir tudi na značaj speva ter praznovanje samo. Za bolj svečane in vesele priložnosti izvoli naj se višja, za bolj žalostne ter pokoro izrazujoče svečanosti nižja tonova lega.

7. Sopenje naj se nikdar ne vrši sredi besede, ampak konec nje, razen ko bi to bilo neogibno potrebno zaradi velikih „neum“, kot n. pr. pri slovesnem „*Ite missa est*“. V skoraj vseh koralnih in mašnih knjigah so znamenja sopenja s poprečnimi črtami naznanjena. Pri malih poprečnicah vrši se sopenje, kolikor mogoče, hitro, tako da ne nastane znaten prenehljaj. Pri celih poprečnicah je majhen prenehljaj dovoljen, pri dvočrtnici sme biti precejšnji odihljaj ali prestanek, ki pa se mora tudi po lastnji koralna ravnati.

8. Ton naj se izraža z dovolj odprtimi ustmi; pri tem naj se telo prosto ter po konci drži, takó tudi glava. Ker je vsako grlo v začetku nekako neukretno in se večkrat pripeti, da pri intonaciji glorijskega glas odreče, dobro je pred mašo nekoliko v petju pouriti se.

Tu bi bil na svojem mestu tudi opomin, ki se nahaja v „*graduale romanum*“: „Oni, ki se z gregorijanskim petjem pečajo, morajo v njegovih pravih dobro podučeni biti, da sè svojim glasom in petjem v resnici Bogu hvalo dajó! ter neso ni vsled malomarnosti ali nevednosti vernim v spotiko, niti častitljivega petja ne kazé. Zato naj vsem, tudi tistim, ki menijo da so v tem petju dobri izurjeni, velja opomin, da posamične dele, ki jih imajo v cerkvi peti, poprej pregledajo, pripravijo ter s čutilom (*cum affectu*) brez napake (*sine defectu*) pojó“.

(Dalje prih.)

Gg. orglavcem *) v posnemanje!

Leta 1772. umrl je v Parizu g. Dakin, najboljši orglavec svojega časa. Od njega pripoveduje francoski pisatelj Mercier v svojem „*Tableau de Paris*“, da ž njim zamrle so tudi orgle. Nobeden ni razumel tako primerno med posameznimi točkami igrati, kakor on. V duhu ravno odpete pesmi preludiral je dalje in prehod za drugo pesem je tako lepo zvršil, da so se pevci precej vtopili v značaj naslednje točke, poslušalci pa so bili kakor zamaknjeni med tako mojsterskim igranjem. Sedaj pa, pripoveduje pisatelj Mercier dalje, slišimo med povzdigovanjem razne arije iz oper, ki so že tako premlačene, da nas še v gledališči ušesa bolé, ker se tolikrat ponavljajo, in naj bo kak „*Te Deum*“, takrat pa imaš menuettov in romanc kar na izbiro. Kje si mojster Dakin, ki si me tolikrat očaral s svojim orglanjem? — Da je moral Dakin res biti pravi veščak na orglah, posnamemo lahko iz tega, kar ravno isti pisatelj dalje o njem pripoveduje. V cerkvi sv. Pavla popravljale so se orgle. Da bi pa služba božja ta čas ne bila brez petja in orgljanja, pusti orglarski mojster g. Kliko edini register: „*Positiv*“ na koru, vse druge pišali in tudi pedal vzame na svoj dom. Klaviaturo je bilo treba na več krajih popraviti, tudi ta roma na mojstrov dom, le eno samo vrsto tipk (en manual) pusti za igranje. Prišel je dan sv. Petra, velika slovesnost s *Te Deum-om* bi morala biti v cerkvi, pa orgle še niso popravljene. To pa organista Dakina ni spravilo čisto nič v zadrego. Bilo je v cerkvi pri cerkveni slovesnosti precej izurjenih pevovodij in orglavcev, pa skoraj nobeden ne opazi, da toliko registrov manjka. Prisoten je tudi orglarski mojster Kliko. Tega zapazi neki pevovodja, ki je malo vedel, v kakem stanu morajo še biti orgle; pristopi k njemu in reče: „Kako da ste pustili pedal še na koru, mislil sem, da ste ga vzeli v popravo na svoj dom? — „O saj ga ni tukaj, počiva pri meni doma“. — „To ni mogoče, na koru se čuje pedal!“ — Ker nobeden ne odjenja, stavi: Kliko da ni pedala v orglah, pevovodja da je. Ko je *Te Deum* končan, podajo se na kor, a ne dobé drugega pri orglah kakor register „*Positiv*“ in organista g. Dakina. Tako izvrstno je znal spreminjevati v enem samem regi-

*) Zlasti onim, ki igrajo „*Gassenhauer-je*“ marše i. dr. ter imajo, ne mené se za razne praznike in slovesnosti, skozi celo leto ene in iste spremene odprte.

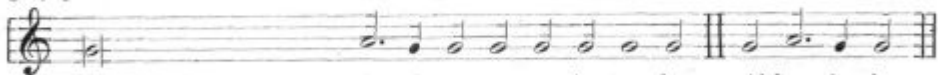
stru, da je celo veččake v glashi premotil. Ko so bile orgle zopet v redu in dobile celo en nov register, naznanilo se je očitno, da na praznik sv. Pavla se bodo prvič glasile. — Pisatelj Mercier pravi, da je bil tudi takrat navzoč. Cerkev je bila natlačeno polna, tudi po stopnicah na kor stali so ljudje, v obeh žagradih se ni bilo zaradi guječe mogoče giniti, celo pred cerkvijo je polno ljudi. Ta dan je bil pa tudi organist Dakin kakor prenovljen. Igral je zdaj tako milo, zdaj zopet tako srce pretresajoče, da so poslušalcem igrale zdaj solze v očeh; zdaj jih je kakor od nekega sv. strahu kakor mrzel pot oblil, da so se tresli po vsem životu.

y

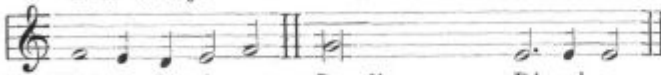
D o p i s i.

Iz Ljubljane. (Cerkvena glasba drugod.) Potujoč v letošnjih počitnicah sem imel priložnost ob nedeljah poslušati v raznih krajih razno cerkveno glasbo, o kateri hočem kratko častitim čitateljem našega lista poročati. V nedeljo 17. julija je posvečeval v Českih Budejovicah mil. škof novomašnike, pri čemur je prepeval na kóru mešani zbor (ženski in moški glasi) koral „*Veni creator Spiritus*“ enoglasno z orglami nekoliko površno, gradual so peli le do „*Alleluja*“, potem je organist še dolgo prav v cerkvenem duhu preludoval, *Credo* so peli skrajšano, respnzorija pravilno koralno. V nedeljo 24. julija sem se prepričal, da v katoliški cerkvi v Lipsku na Saksonskem še ni prodrla reforma cerkvene glasbe; pri veliki maši namreč je pelo ljudstvo, in to prav lepo, do povzdigovanja eden napev v nemškem jeziku, po povzdigovanji pa drug napev, kakor je bilo zaznamovano na tabljicah v cerkvi visečih, respnzoriji so bili gregorijanski, list in evangelijske je pel duhoven na drug v severnih krajih navaden način. V nedeljo 31. julija sem imel v Dráždanih (Dresden) čuden muzikaličen vžitek. V dvorni cerkvi so godli pri veliki maši pri vrišču trobent in gromenju bobnov kakor v gledališču; saj so bile skladbe popolnoma tudi vredne tacega muziciranja (enako se godi tudi na Dunaju), dà, pri ofertoriji sem mislil, da godejo Ouverturno kakšne zastarele laške opere; dolgo časa ni bilo petja zraven, še le čez nekaj časa začneta dva ženska glasa nekaj cviliti. Respznorije niso peli gregorijanske, ampak lastne fabrikacije.

Kak kontrast, ko sem slišal v nedeljo 7. avgusta v cerkvi sv. Vojteha v zlati Pragi Palestrinovo „*Missa brevis*“! Brez posebne skušnje, kar nenadoma na mojo željo, je pel izvrstni pevski zbor pod spretnim vodstvom to prelepo mašo izborno kakor tudi koral vseh drugih točk v maši. V petek 12. avgusta sem potem slišal pobožno petje benediktincev v Emavski cerkvi v Pragi. Pelo jih je 14 v kóru sredi cerkve „tercijo“ koralno brez orgel, psalme samo recitando. Nekateri napevi se razločujejo od navadnih rimskih, n. pr.:

Deus in adju - - - - - tó - ri - um me - um in - ten - de. Al - le - lu - ja.

Kyrie e - le - i - son. Benedicamus Dó - mi - no.
Christe e - le - i - son. Deo grá - ti - as.

Sledi *introitus* „*Dilexisti*“, po „*Gloria Patri*“ recituje eden introit na enem tonu. Napevi maše so tudi lastni, a podobni napevom maše „*in festis solemnibus*“:

Ky - ri - e - - - e - - - , e - - - - lei - son.

Glo - ri - a in excel - sis De - o.

Pri „Kyrie“ so vsako drugo invokacijo recitovali. „Glória“ so peli precej počasno, a pobožno in razumljivo. Dozdaj je bilo vse brez orgel; tu se zasliši na orglah trizvok in celebrant zapoje „*Dóminus vóbis cum*“ (sploh se sliši pogosto na severu povdarek na „vó“!) in zbor odgovori (pa brez orgel) „*Et cum spiritu tuo*“. Graduale je recitoval en pevec na enem tonu z orglami, ofertorij pa pel po notah, pri čemur sem pogrešal jasnosti v melodiji in harmoniji, kar gre na račun orgljanja; posebno je bilo v preludovanju preveč kromatike, koralu nepristoječe, sploh le vezanje slučajnih akordov brez vsacega motiva.

„*Sanctus*“ so peli z orglami. Pri povzdigovanju je bilo orgljanje, čeravno *ppp*, nepotrebno. „*Benedictus*“ sem pričakoval bolj *p*, peli so ga *mf* in *f*. Preludovanje med „*Sed libera*“ etc. in „*Per omnia*“ etc. se meni zdi tudi nepotrebno, da ne rečem neopravičeno, ako se pojó respnzoriji brez orgel. „*Ite, missa est*“ je imel napev kakor „Kyrie“ in ga je pel tudi celebrant sè spremljanjem orgel, kakor zbor „*Deo gratias*“. Celo opravilo „*tercije*“ z veliko mašo (z asistenco) je trajalo 35 minut. Omenil sem gori, da sem pričakoval nežnejšega petja po povzdigovanju, in tu je treba delati razloček med benediktinci in rezensko šolo, po kateri se popolnoma ravna pevski zbor pri sv. Vojtchu. Benediktinci pojó samo koral in oni ga molijo; gre jim za jasno izgovarjanje vsake besede ne gledé na zunajnost glasbenega predavanja; pevski zbori, ki so vajeni na dinamične efekte pri figuralnem slogu, pojó dosledno tudi koral enako, bolj nijansirano, kar se bolje prilaga glasbeno-izobraženim ušesom, med tem ko trezna misel pobožnega poslušalca onega efekta ne zahteva. Pa oboji način je opravičen, in gotovo poje koral dovršeno, kdor ga 1. v besedah razumé, 2. moli in 3. po glasbenih pravilih poje. Mimogredé tukaj naznanjam, da je novi reformovani pevski zbor v praški stolnici sv. Vita (6 deških, 6 ženskih in 12 možkih glasov) začel delovanje na praznik nebovzvetja Marijinega, in da je ostalo samo 7 instrumentalnih maš na leto v stolnici odločenih. Konečno sem bil v nedeljo 14. in v ponedeljek 15. avg. še v Moravskih Budejovicah, kjer je pelo ljudstvo v nedeljo pokvarjen Haydnov „Pred stolom“ strašno počasno in vsak po svojem takó, da še pravilna igra organistova nič ni pomagala. Le respnzoriji so bili prav liturgični. V ponedeljek je bila instrumentalna maša sè skrajšanim tekstom, sploh po „starem“ navadnem slogu zložena. Pri altarji je zapel duhoven „*Ite*“ v nedeljo Marijin, v ponedeljek pa „*solemnis*“ (*sic!*). Rečeno mi je bilo, da je bila dobra volja za reformo cerkvene glasbe od dotične strani odbita. In tako je na mnogih krajih po svetu. Kdor se noče ravnati po cerkvenih pravilih, bodi prisiljen ali pa odstranjen, kakor se godi povsodi drugod uradnikom, učiteljem i. t. d. Konečno naj le še to povem, da na vsem potovanju nikjer nisem našel, da bi se bila kje častitljivost slovesne ali liturgične maše kvarila ob istem času s „postransko“ tiho mašo — privatnim željam na ljubo.

A. F.

Štanga. Tukaj opravljam službo organista čez poldrugo leto. Teško mi je bilo od začetka, ker dobil sem samo enega soprana na posluh izučenega. Potem se mi je kmalo posrečilo, da sta bila dva soprana, dva alta in en bas. Poznali niso nič not, razen basa nekoliko. Trudil sem se kakih 7 mesecev in potem so se razkropili po svetu. Ena pevka je odstopila, druga je šla v svoj kraj domu. Treba je bilo alta spremeniti v sopran in potem se z novega učiti začetni. O božiči l. 1886. začel sem šolarce učiti od 9. do 12. leta. V začetku bilo jih je 9; za gotovo ostale so samo 4 —. Podučeval sem po številkarskej metodi „Psmaričiči“ A. Foerster-ja, ki je sestavljena v c. gl. listih. Zapisal sem pozneje tudi note pod številke in zloge, do, re, mi i. t. d.; črko a; in potem lastne imena skalnih durtonov s predznamenjem gori in doli gredoč. Seveda pisanja je bilo veliko, ker imel je vsak svojo polo, da jo je jemal domu in se doma učil. V 14. dneh so jim bile že vse skale durtonov v posluhu. Čez dobre dva meseca so že poznale splošno taste, skale s križcem — in se iz glave naučile. Slovenske pesmi pojó splošno. Latinske maše in motete tudi že pojó nekoliko. Pevcev nas je 9; in sicer 3 soprani, 3 alti in 2 basa. Tenor pojem sam. Pri nas pojemo čisto, natanko po cerkvenih določilih. — *Introitus, Kyrie, Graduale, Credo, Offertorium, Sanctus,*

Benedictus Agnus in Communiono. Po odpetem *Deo gratias* zapojemo vselej eno kitico od praznika slovensko. „*Responsoria*“ pojemo enoglasno z orglami od A. Foerster-ja koralne na posebni poli tiskane. Slovenskih napevov znamo 213; 48 ali še več latinskih motetov in himnov; 6 latinskih maš, in sicer te: *In honorem s. Caeciliae*, A. Foerster; 2. *Tota pulchra es Maria*, Molitor; 3. *In honorem s. Fidelis a Sigma-vinga*, Molitor; 4. *In hon. Jan. Bapt.* Ivan Singenberger; 5. lat. sv. maša v čast presv. Trojice; 6. *In hon. ss. Infantis Jesu*, Schweitzer. — Številke 1. 3. 5. latinskih maš pojemo vse oddelke. Druge tri pojemo brez *Credo*. Koralen *Credo* je že pri nas popolnoma udomačen. „*Tantum ergo*“ znamo 18 —. Naj Vam tukaj pojasnim nekatere motete: —

Ascendit Deus, I. l. 1. pril. A. Foerster; *Regina coeli*, II. l. 2. pril. A. F.; *Ave Maria*, Grois; IV. l. 5. pril.; *Veritas mea*, V. l. 3. pril. Lavtižar; *Diffusa est*, VII. l. 1. pril.; — ? *Constitues eos*, VII. l. 6. pril. Lavtižar; *Terra tremit*, IX. l. 8. pril. Ig. Hladnik; I. *Chor Assumpta est Maria*, IX. l. 8. pril. Laharnar. — *Benedicta est tu* II. l. 12. pril. Rampis; *Propter veritatem*, IV. l. 8. pril. A. F.; *Locus iste*, IV. l. 10. pril. A. F.; *Viderunt omnes fines terrae*, IV. l. 12. pril. A. F.; *Alleluja, Ascendit*, VI. l. 4. pril. A. F.; *Veni sancte Spiritus*, I. l. 3. pril. A. F.; *O salutaris hostia*, I. l. 8. pril. Dr. Fr. Witt; *Sacris solemnis, Verbum supernum*, II. l. 3. pril. Leitner; *Pange lingua*, Rihar; star napev. „*Asperges me*“ in *Vidi aquam*, P. A. Hribar; *Asperges me*, II. l. 7. pril. A. F.; *Asperges me*, IV. l. 9. pril. Caspar Ett; „*Pokropi me*“, VII. l. 8. pril. A. F.; —. Na posebni poli autografrano in sestavljeno od P. A. Hribar-ja; št. 1 *Ave maris stella*, št. 5. *Salve regina*, št. 6. *Ave Maria*, št. 9. *Adeste fideles*, za božič.

Rabimo pa sledeče knjige: Glavno nam je, „*Cecilija*“ I. in II. del; to naj več rabimo. „*Zbirka*“ v čast svetemu Cirilu in Metodu sestavil P. A. Hribar. Pesmi sv. „*Rešnjega Telesa*“ P. Hug. Sattner. Iz „*Cerkv. Gl.*“ tudi pojemo več slovenskih pesem; „*Lauda Sion*“ Emil Nikel. Škoda da niso še glasovi kupljeni; ako hočem kaj rabiti, moram glasove pisati, tiskane note so pa veliko bolj za pevce razvidne, kakor pisane. „*Tantum ergo*“ rabimo od P. A. Hribar-ja, katerih je 20 in zbirka 26 skupaj; in iz „*Caecilije*“. „*Requiem*“ P. A. Hr.; „*Requiem*“ A. Foerster „*Cerkv. Gl.*“ „*Requiem*“ *coraliter ex Ordinario missae, comit. organo.* —

Kadar je pri nas slovesna maša, pojemo tako-le: Mašnik pride k altarju, izpostavi Najsvetejše v moštranci; mi zapojemo „*O salutaris hostia* ali *Pange lingua*“. — Potem kratka medigra dveh ali treh taktov in potem „*Introitus*“ pojem sam. *Gloria Patri* i. t. d. moški glasovi vsi. Potem recitiram, *Introitus* do psalma. Za tem sledi samo kadenca s štirimi akordi in prične se „*Kyrie*“. Zatem zopet precej „*Gloria*“. Po odpetem berilu je „*Graduale*“; včasih ga recitiram, včasih pojemo enoglasno ali čveteroglasno motet. Po odpetem evangeliju je „*Credo*“ figuralen ali koralen, to se vrsti. Za „*offertorium*“ je tudi včasih koral; to tačas, kadar je kratek čveteroglasen motet; včasih pa recitiram in pojemo himnus od praznika, kakor: o božiču, o binškoštih, o sv. Telesu. Za tem se vrsti „*Sanctus*“. Po povzdigovanji „*Benedictus*“. Po odpetih respnzorijah k zavživanju je precej „*Agnus Dei*“, za tem sledi „*Communio*“. Ko je maša končana, mašnik klečč zapoje „*Tantum ergo*“, in pevcu na koru odpojemo obe kitici; mašnik moli *Oratio*. „*Deus qui nobis*“ — z respnzoriji in potem blagoslov. Po blagoslovu zapojemo eno kitico himna sv. R. T. — Tako se vrstijo pri nas cerkveni obredi.

Pri nas je farni patron sv. Anton Padovanski. Imeli smo isti dan slovesno sv. mašo z blagoslovom, in peli smo sledeče točke: *In festo s. Antonii de Padua, Intr.*: *Os justi, Communio: Beatus servus* po koralu z orglami. *Graduale*: recital. *Offert.*: *Veritas mea*, J. Lavtižar c. gl. 3. pril. 1882. Maša: *In hon. ss. Infantis Jesu*, Schweitzer; *Credo: coraliter. Tantum ergo* št. 16. iz 20 P. A. Hr. — *O salutaris hostia*, Dr. Witt.

3. nedeljo po binškoštih, to je 19. junija, imeli smo shod; prišlo je veliko romarjev z Dolenjskega, Gorenjskega in drugih krajev sv. Antona počastit. Prišel je tudi č. g. P. Ehrenfried Zupet, moj prvi učitelj ljudske šole v Rudolfovem. Čast in hvala mu za lepe nauke. Bog mu povrni!

Bila je slovesna sv. maša, katero je služil č. g. P. Ehrenfried; in peli smo sledeče: *In festo s. Nazarii Ep. Conf. Intr. „Statuit ei Dominus“.* *Communio: „Fidelis servus“*, po koralu z orglami. *Graduale* recital. *Offert. „Inveni David“*, dvoglasno; *Schaller ex Lauda Sion. „Verbum supernum“* 1. 2. kitica, Leitner. *„Tantum ergo“* št. 3. iz 20 P. A. Hr. — *Missa: In honorem s. Caeciliae* A. Foerster, vse oddelke. Pri darovanji za cerkvene potrebe: Vse o Bog, in od sv. Antona vse iz Cecilije. — — —

Še en strah naj Vam povem, kaj se pri nas vse godi. — O božiču, o veliki noči, na vernih duš dan tu pojemo psalme vse po novih izdajah Fr. Ksav. Haberl-a. Knjig imamo dovolj vsi, g. župnik, cerkev in jaz. Imamo: *Organum comitans ad Ordinarium missae Graduale Romanum, Offic. in die Nativitatis D. N. J. Chr., Offic. Majoris Hebdomadae, Processionale Romanum, Offic. Defunctorum.* Po vseh teh knjigah pojemo.

Še nekatere vrstice. Visoko častiti gospod župnik ima okus za vsako cerkveno napravo. On je dal že sila veliko napraviti v tej cerkvi. Popravljen je cerkev v prvem delu; napravljeni so 3 novi zvonovi; ki se lepo vjemajo z ostalim starim zvonom v akordu des f, as des; popravljene, prenarejene so orgle in dodan pedal. Lansko leto postavljen je bil krasen nov altar iz 16 vrst različnih kamnov, katerega vsak gospod, ki kaj pozna, visoko ceni; iz mojsterske roke g. F. Toman-a iz Ljubljane. Ravno tako ima č. g. okus tudi za pravo cerkveno petje. On je že sila veliko razlagal o cerkvenem petju ljudem, zato pa pri nas nikdo ne zabavlja, ako ravno je popolnoma vse po cerkvenih določilih urejeno. G. župnik pa tudi skrbi za organista za vsako stvar, za plačilo, za pošteno stanovanje in za drugo. Zatorej sem č. g. iz srca hvaležen. Bog mu povrni!

Razne reči.

— V orglarski šoli Cec. društva v Ljubljani prične se poduk za prihodnje leto 1887/8. dné 16. septembra. Učenci, ki žele va-njo vstopiti, naj se zberó isti dan popoldne ob treh v šolski sobi (stari trg, št. 13) ter prinesó saboj zdrava ušesa, dober glas, znanje nót in spričevalo vsaj dovršene ljudske šole ter od svojega g. župnika spričevalo lepega obnašanja. —

— † Dné 4. avg. umrl je nagle smrti za srčnim kapom g. Adolf Kaim, glasbeni vodja v Biberach-u na Virtemberskem. Rojen l. 1825., sin vzglednega učitelja, postal je sam učitelj in l. 1852. vodja cerkv. zbora v Biberachu, kjer je delal do svoje smrti. Bil je jako pobožen mož, ki je molil cele noči, kadar nij mogel spati; miroljubna duša, ki nij imela nijednega sovražnika. Ž njim je zgubilo Cec. društvo veliko moč. Vsak cecilijanec, kateremu bi morale znane biti vsaj nekatere izmed mnogih krasnih skladb ranjcega, vé ceniti škodo, ki jo je smrt zopet naredila. R. J. P.

— Sv. oče, Leon XIII. so g. Fr. Ks. Haberl-a gledé na njegovo učenost in velike zasluge za gregorijanski koral imenovali članom papeške komisije za pregledovanje avtentičnih koralnih knjig. Častitamo!

— Najnovejša Gounod-ova skladba, velika maša devici Orleanski na čast zložena, pela se je prvokrat dné 24. julija t. l. v katedrali Rheimski.

— „Musica sacra“, revue du chant liturgique et de la musique religieuse je po dolgem prestanku z avgustom mesecem zopet začela izhajati; vrednik jej je, kakor prej, g. Alojzij Kunc, ki obeta, da hoče izključljivo in vedno braniti ono sveto glasbo, kakeršno zahtevajo pravila, dane od sv. očeta papeža po gaslu „In certis unitas, — in dubiis libertas, in omnibus charitas“, ter da tudi na Francoskem ustanovi „Cecilijino društvo“. Bog daj srečo in vztrajnost!

— Solnograška „Kirchenmusikalische Vierteljahrsschrift“ je s 4. zvezkom vred kot prilogo prinesla jako dobro od msgr. dr. J. Katschthaler-ja (predsednika solnograškega Cec. društva) zloženo Leonovo pesen v raznih oblikah, izmed katerih je ona za enoglasni zbor sè spremljevanjem orgel ali trobil pri velikem številu pevcev posebno uspešna.

Pridana je listu 9. številu priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.